

Ново на тржишту: растегљив стан

Од околности да је код нас појам стамбене зграде односно викендице често веома растегљив, па до наше преломне архитектонске замисли (сва права придржана) прављења растегљивих кућа – био је само један корак, који ће, надајмо се, наша грађевинска оператива убрзо и учинити!

Наиме, по узору на она растегљива врата у стилу „хармонике“, која се могу видети у неким становима – обично између трпезаријског дела кухиње и дневне собе – тако се, према нашој идеји, сви зидови, па и подови и плафони, граде „à la harmonica“. Приликом пројектовања, изградње, плаћања радова, и процене ради опорезивања – сви зидови, подови и плафони су стиснути, тако да је квадратура супер економична (према неким нашим прорачунима, за четворочлану породицу само око осам кома два квадрата корисне површине, уз занемарљив постотак некорисне). Пред усељење, међутим, читава структура куће се *рашири*, те се добија сасвим задовољавајућа квадратура (од око 144 м² корисне површине, без имало некорисне, опет према нашим аутентичним прорачунима).

Овај модел, засад предвиђен само за породичне зграде на издвојеним плацевима, може се у принципу примењивати и у стамбеним солитерима, и то по систему „пар-непар“, при чему се у парне датуме парни станови растежу док се непарни стискају, и обратно. Међутим, пошто би то довело до рецидива сустанарских односа у специфичном виду (истина, на далеко вишем технолошком нивоу), реализација овог метода грађења у стамбеним солитерима условљена је претходним утврђивањем права и обавеза између станара на бази самоуправног споразума који никако не би смео бити у стилу самог пројекта, тј. растегљив.

Драгослав Андрић, *Сваштара. Уџбеник нонсенса*, четврто издање, *Знање*, Загреб, 1988, стр. 192

Речник

тржиште [tr̩ʒiʃte] пазар

растегљив [rastègljiv] разтеглив; разтегателен

стан [stân] жилище, квартира, апартамент

околност [okólnost] обстоятелство

појам, појма [pójam] понятие

стамбени [stàmbenī] жилищен | **стамбена зграда** [stàmbenā zgràda] жилищен блок

односно [òdnosno] съответно, респективно, или

викендица [vikendica] вила

веома [veðma] тврде, много

па па, пък, а, и, та

преломан, -мни [préloman, -mnī] преломен, повратен, превратен, револуционен | ~**мни**

угао [prélomnī ùgao] љгъл на пречупване

архитектонски [arhitèktōnskī] архитектурен

замисао, -сли [zàmīsaο, -sli] (*жс*) замисъл, идеја, концепција

придржати, -им [prid̩ʒati, prid̩ʒīm] да запазя, да задържа

придржати се, -им се [prid̩ʒati se, prid̩ʒīm se] да спазя

придржан [prid̩ʒān] спазен, запазен | **сва права** ~а [svā práva prid̩ʒāna] всички права запазени

правити, -им [pràviti, pràvīm] правя, изработвам, произвеждам
прављење [pràvljenje] правене, изработване, произвеждане
корак [kòrāk] крачка
надати се, -ам се [nàdati se, nàdām se] надявам се | **надајмо се** [nàdājmo se] да се надяваме
грађевински [gràðevĩnskĩ] строителен; архитектурен | ~ **инжењер** [gràðevĩnskĩ inženjēr] строителен инженер
оператива [òperatĩva] изпълнителен орган, организация изпълнител | **грађевинска** ~ строителна организация
убрзо [ùbřzo] скоро
учинити, -им [učĩniti, učĩnīm] да направя, да извърша, да сторя
наиме [nàime] именно
узор [ùzor] образец, пример; мостра | **по узору** [po ùzoru] по образца (примера) (на)
врата [vràta] (*мн.*) врата
стил [stĩl] стил | **у стилу** [u stĩlu] в стила (на); тип...
хармоника [harmònika] акордеон, хармоника
растегљива врата у стилу „хармонике“ [rastègljiva vràta u stĩlu harmònike] разтегателна (сгъваема) врата тип (в стил) „хармоника“
обично [òbično] обикновено
између [između] между, помежду
трпезаријски [trpezàrijskĩ] трапезарен, отнасящ се до трапезария, за трапезария, за хранене
кухиња [kùhinja] кухня
дневна соба [dnèvnā sòba] хол, дневна стая
према [prema] според, по; спрямо; към; срещу
плафон, плафона [plàfòn, plàfòna] таван (на стая)
градити, -им [gràditi, gràdīm] строя, изграждам
приликом [prĩlikòm] при, през, по време на
пројектовање [pròjektovanje] проектиране
изградња [izgràdnja] строителство, изграждане
плаћање [plàćānje] плащане, заплащане, изплащане, платеж
рад [rād] работа, труд; дело, дейност; произведение
процена [pròsena] оценка, преценка
ради [rādi] заради, за, с цел
опорезивање [oporezívānje] облагане с данък | **процена ради опорезивања** [pròsena rādi oporezívānja] (изготвяне на) данъчна оценка
стиснут [stĩsnūt] свит, събран; сбит
економичан [ekonòmĩčan] икономичен
прорачун [pròračūn] предварителна (приблизителна) сметка (изчисление); проектосметка; проектобюджет
четворочлани [četvoròčlanĩ] четиричленен
породица [pòrodica] семейство
кома [kòma] запетайка
користан, -сни [kòristan, kòrisnĩ] полезен
површина [površina] повърхнина, повърхност, площ
уз [ùz] до, при, край, покрай; срещу; с
занемарљив [zanemàrljiv] пренебрежим, пренебрежимо малък
некористан, -сни [nèkoristan, nèkorisnĩ] безполезен; който не е полезен, неполезен
постотак, -тка [pòstotak, pòstotka] процент
усељење [ùseljenje] нанасяне (в жилище), заселване, настаняване
међутим [međùtīm] но, обаче, впрочем
читав [čitav] цял; непокътнат

раширити, -им [rašíriti, ràšírĭm] да разширя, да разтегна, да разпъна; да разперя (напр. ръце)
задовољавајући [zadovoljávajućí] задоволителен, удовлетворителен
те [te] и, та, като
добијати, -јам [dobíjati, dóbĭjām] получавам; добивам; придобивам, печеля
сасвим [sàsvíĭm] съвсем
око [oko] около; край; приблизително
имало [ĭmalo] поне малко, някакво малко количество; ни най-малко (в конструкции без отрицание)
опет [òpet] пак, отново
ауентичан, -чни [autèničan, autèničnĭ] автентичен
засад [zàsad] засега
предвиђен [prèdvidĕn] предвиден
породични [pòrodičnĭ] семеен
издвојен [ĭzdvojen] отделен, отделен, обособен
плац, плаца [plàc, plàca] участък, място (за строеж); строителна площадка; плац
примењивати, примењујем [primenjívati, primènjujĕm] прилагам, използвам, употребявам
солитер [solitĕr, solitéra] многоетажен (жилищен) блок
пар [râr] чифт, еш, двойка
непар [nĕrâr] тек, нечетно число; който не съответства
парни [rârĭnĭ] четен, чифт | ~ **број** четно число
датум [dátum] дата
растезати, -жем [rastézati, ràstĕžĕm] разтягам
док [dòk] докато
стискати [stískati, stĭskām] свивам
пошто [pòšto] понеже, тъй като; след като; колко
сустанар [sùstanâr] съжител, съквартирант; съсед (при етажна собственост)
сустанарски [sùstanârskĭ] междусъседски (при етажна собственост)
однос [òdnos] отношение; връзка
виши [vĭštĭ] по-висок; по-висш; полувисш | ~ **школа** полувисш институт
технолошки [tehndloškĭ] технологичен, технологически
ниво, нивоа (*м*) [nivō, nivòa] ниво
метод [mètōd, metóda] метод
грађење [gráđĕnje] строене; строеж
условљен [ùslovljen] обусловен
претходан [prèthodan] предишен, предходен, преден; предварителен
утврђивање [utvrđivanje] установяване, констатиране; утвърждаване
обавеза [òbaveza] задължение
станар, станара [stànâr, stanára] квартирант, наемател; обитател (собственик) на апартамент
самоуправни [samoùprāvniĭ] самоуправителен, свързан с (отнасящ се до) самоуправление
споразум [spòrazūĭm] споразумение, спогодба
смети, смем [smĕti, smĕm] смея, осмелявам се; позволено ми е | **не** ~ не трябва, не ми е позволено, не мога, не бива
сваштара [svaštára] всичкология
уџбеник [ùdžbenĭk] учебник
нонсенс, нонсенса [nònsĕns, nonsénsa] глупост, глупости, безсмислица
издање [ĭzdánje] издание
етажни [etážnĭ] етажен

својина [svojina] сопственост | **етажна** ~ [etážnā svojina] етажна сопственост, **својина на деловима зграде** [svojina na dělovima zgrāde] етажна сопственост (сопственост върху части от сградата)

Вежбе

1. Одговорите на следећа питања:

а)

1. Какав је према аутору у Србији појам стамбене зграде односно викендице?
2. Каква је замисао прављења растегљивих кућа?
3. Одакле полази ова замисао?
4. Шта мора да се учини до ове замисли?
5. Ко ће учинити овај корак?
6. Када ће то грађевинска оператива учинити?

б)

1. По ком узору се сви зидови, подови и плафони граде?
2. У ком стилу се граде зидови, подови и плафони?
3. Кад су сви зидови, подови и плафони стиснути?
4. Каква је квадратура стиснутог стана?
5. Колика је према прорачунима аутора квадратура корисне површине за четворочлану породицу?
6. Какав је постотак некорисне површине стиснутог стана?
7. Шта се прави пред уселење у стан?
8. Каква квадратура се добија након раширења структуре куће?
9. Колика је квадратура корисне површине раширеног стана?
10. Какав је постотак некорисне површине раширеног стана?
11. Одакле је узета ова квадратура?
12. Какви су прорачуни аутора?

в)

1. За какве зграде је предвиђен овај модел?
2. У каквим зградама се још може примењивати овај модел?
3. По ком систему се може примењивати овај модел?
4. У чему се састоји систем „пар-непар“?
5. До чега би довела реализација овог метода грађења у стамбеним солитерима?
6. На каквом нивоу били би ови односи?
7. Чиме је условљена реализација овог метода грађења у стамбеним солитерима?
8. Какво мора да буде утврђивање права и обавеза између станара?
9. На каквој бази мора да буде ово утврђивање права и обавеза између станара?
10. У каквом стилу не би смео да буде самоуправни споразум?
11. Шта је у „растегљивом“ стилу?

г)

1. Како вам се допада идеја растегљивог стана?
2. Је ли она изводљива?
3. Зашто мислите да је (да није) изводљива?
4. Какве би биле препреке пред реализацијом оваквог пројекта?

2. Преведите на српски језик

а)

жилишна сграда, жилищен блок, сгъваема врата тип хармоника, всекидневна (*стая*), строителна организация, по образец на, по наша идея, по време на проектиране, по време на строеж, данъчна оценка, по наши приблизителни изчисления, четиричленно семейство, полезна площ, пренебрежимо малък, преди нанасяне (*в жилище*), семейна къща, по принцип, по системата, четни дати, нечетни дати, междусъседски отношения (*при етажна собственост*), етажна собственост, права и задължения, не бива да бъде

б)

Наша строителна организация скоро ще направи крачка към реализация на нашата революционна концепция. Всички стени, подове и тавани ще се строят по образец на сгъваемите врати тип „хармоника“. Те ще бъдат свити по време на проектирането, строежа, заплащането на работите и изготвянето на данъчната оценка. Квадратурата на свития апартамент е супер икономична. По някои наши приблизителни изчисления полезната площ за четиричленно семейство е около 8,2 м², при пренебрежимо малък процент неполезна площ. Преди нанасяне цялата конструкция на къщата се разширява и се получава съвсем задоволителна полезна площ, около 144 м², без дори и малко неполезна площ.

3. Исполните таблицу по узорку (0), утврдите, одговарају ли тврдње садржају текста:

0. У Србији појам стамбене зграде је **увек** веома растељив
1. Растељив стан се гради по узору на растељива врата
2. Приликом пројектовања стана сви зидови су стиснути
3. Приликом изградње растељивог стана зидови су раширени
4. Корисна површина стиснутог стана је око осам кома два квадрата
5. Некорисна површина стиснутог стана је веома велика
6. Пред усељење се структура куће стисне
7. Пред усељење се добија сасвим задовољавајућа квадратура
8. Овај модел растељивог стана предвиђен је само за стамбене солитере
9. У парне датуме парни станови се растежу
10. Самоуправни споразум мора бити у стилу самог пројекта, тј. растељив.

Тачно	Нетачно
	X

4. Утврдите правилан редослед уломака:

А. Овај модел, засад предвиђен само за породичне зграде на издвојеним плацевима, може се у принципу примењивати и у стамбеним солитерима, и то по систему „пар-непар“, при чему се у парне датуме парни станови растежу док се непарни тискају, и обратно.

Б. Приликом пројектовања, изградње, плаћања радова, и процене ради опорезивања – сви зидови, подови и плафони су стиснути, тако да је квадратура супер економична

(према неким нашим прорачунима, за четворочлану породицу само око осам кома два квадрата корисне површине, уз занемарљив постотак некорисне).

В. Наиме, по узору на она растегљива врата у стилу „хармонике“, која се могу видети у неким становима – обично између трпезаријског дела кухиње и дневне собе – тако се, према нашој идеји, сви зидови, па и подови и плафони, граде „à la harmonica“.

Г. Пред усељење, међутим, читава структура куће се *рашири*, те се добија сасвим задовољавајућа квадратура (од око 144 м² корисне површине, без имало некорисне, опет према нашим аутентичним прорачунима).

1	2	3	4

5. Прочитајте овај виц и преведите га на бугарски. Покушајте да га препричате својим речима.

Банкарски чиновник из Волстрита, користио се, за повратак кући, возом у 4.50. Једног дана, међутим, закаснио је за длаку. Једина утеха му је била што је приметио да се исто десило и некој згодној плавуши.

- Шта кажете – рекао јој је – да заједно проведемо негде време до следећег воза, оног у 7.30?

- Баш фино – рече она. – Па ето, могли бисмо да одемо код мене – мирно је и пријатно, а и справићу вам коктел какав одавно нисте пили!

Чиновник се вратио, касно, кући у изврсном расположењу.

- Е, па – пита га жена намргођено – какав ли си само алиби измислио овога пута?

- Немам никакав алиби – признаде он. – Просто, закаснио сам на воз. Али нека слатка, млада риба помогла ми је да сате чекања проведем у њеној гарсоњери.

- Ха, ха! – поруга му се жена. – Ти баш умеш да сањариш... Него, кажи ми, лепо и поштено, са ким си играо карте, и колико си изгубио!

Данас, среда, 20. април 2005.

<http://www.danas.co.yu/20050420/frontpage1.html>

Речник

банкарски [bànkārskī] банков; банкерски

чиновник [čìnōvnik] чиновник

Волстрит [Vòlstrīt] Уолстриџ

користити се, користим се [kòristiti se, kòristīm se] (*ким, чим?*) ползвам се от, използвам

повратак, повратка [pòvratak, pòvratka] заврџане, врџане | ~ **кући** [pòvratak kùci] заврџане у дома (в кџци)

воз [vòz] влак

међутим [međùtīm] впрочем; но, обаче; между това, между другото

длака [dlàka] косъм

закасни, **закасим** [zàkasniti, zàkasnīm] да закаснея | **закаснио је за длаку** [zàkasnio je za dlàku] закасна сџвсем малко (измџкна му се под носа); **закаснио сам на воз** [zàkasnio sam na vòz] закаснах за влака, изпуснах влака

једини [jèdīnī] единствен

утеха [ùteha] утеха

приметити, приметим [primétiti, primētīm] да забележа
десити се, деси се [dēsiti se, desī se] да се случи
дешавати се, дешава се [dešávati se, dēšāvā se] случва се
згодан, згодна, згодно [zgòdan, zgòdna, zgòdno] удобен; хубав, симпатичен
плавуша [plàvuša] блондинка, русокоса (руса) жена
провести, проведем [provèsti, provèdēm] да прекарам | ~ **негде време** [provèsti nēgde vrēme] да прекарам някъде времето
проводити, проводим [provòditi, pròvodīm] прекарвам
следећи, следећа, следеће [slèdēćī, slèdēćā, slèdēćē] следващ
баш фино [bāš fino] супер, много добре (хубаво)
миран, мирна, мирно [míran, mírna, mírno] спокоен, тих; мирен
справити, справим [spràviti, spràvīm] да приготвя
справљати, справљам [spràvljati, spràvljām] готвя, приготвям
коктел, коктейла [kòktēl, kòktéla] коктейл
вратити се, вратим се [vrátiti, vrātīm] да се върна, да се завърна
враћати се, враћам се [vràćati, vràćām] връщам се, завръщам се
касно [kàsno] късно
изврстан, изврсни, изврсна, изврсно [izvrstan, izvrsnī, izvrsna, izvrsno] превъзходен, отличен
расположење [raspoložénje] настроение
намргођен [nàmrgođen] намръщен, навъсен, мрачен
алиби, алибија [àlibi, àlibija] (м) алиби
признати, признам [prìznati, prìznām] да призная
признавати, признајем [priznávati, priznajēm] признавам
риба [rība] риба; *жарг.* мацка
гарсоњера [garsonjéra] гарсоньера
поруѓати се, поругам се [porúgati se, pòrùgām se] да се присмея, да се подиграя
поруѓивати се, поругујем се [porugívati se, porùgujēm se] присмивам се, подигравам се
умети, умем [ùmeti, ùmēm] умея; знам
сањарити, сањарим [sanjáriti, sànjārīm] мечтая, бленувам, фантазирам си
поштен, поштена, поштено [pòšten, poštèna, poštèno] честен; почтен
изгубити, изгубим [izgùbiti, izgubīm] да загубя; да изгубя

ГРАМАТИКА

Презент помоћног глагола *хтети*

Пуни облици	Енклитички облик	Пуни облици	Енклитички облик
ја хоћу	ћу	ми хоћемо	ћемо
ти хоћеш	ћеш	ви хоћете	ћете
он, она, оно хоће	ће	они, оне, она хоће	ће

Футур (будуће време)

Облици футура граде се од енклитичког (скраћеног) облика презента глагола **хтети** и инфинитива глагола:

1. Сложени облици футура:

ја ћу учинити

ми ћемо учинити

ти ћеш учинити
он, она, оно ће учинити

ви ћете учинити
они, оне, она ће учинити

2. Прости облици футура:

учинићу
учинићеш
учиниће

учинићемо
учинићете
учиниће

Напомена: Футур је редовно сложен облик од глагола чији се инфинитив завршавај на **-ћи**: **ја ћу доћи** и **доћи ћу**.

Упитни облици код футура

У упитним реченицама у футуру кад почињу помоћним глаголом употребљавају се пуни облици презента глагола **хтети**:

Хоће ли наша грађевинска оператива убрзо учинити овај корак?

Аорист

Аорист се гради од инфинитивне основе.

Наставци глагола у аористу:

Број	Лице	С основом на самогласник	С основом на сугласник
Једнина	1	-х	-ох
	2	-	-е
	3	-	-е
Множина	1	-смо	-осмо
	2	-сте	-осте
	3	-ше	-оше

Промена глагола у аористу:

Број	Лице	пору гати	ре ћи	при знати
Једнина	1	пору гах	ре кох	при знадох
	2	пору га	ре че	при знаде
	3	пору га	ре че	при знаде
Множина	1	пору гасмо	ре космо	при знадосмо
	2	пору гасте	ре косте	при знадосте
	3	пору гаше	ре коше	при знадоше

Глагол **признати** мења се такође и на следећи начин:

признах
призна
призна
призна смо
призна сте
призна ше